

HURDE MALUMAT - 2

DİBEKLİ MESCİT ARSASININ SATIŞ İLANI

Eski Şekerfuruş Mahallesi'nde Muhacir Pazarı bölgesinde adı sık geçen Dibekli Mescidi adıyla bir mescit vardı. Zamanla mescit yıkılmış arsasının mülkiyeti 20.02.1932 tarihine musadif cumartesi günü ihale edileceği ilan edilmiştir. Uzun süre satılmayan mescit, daha sonra birileri tarafından satın alınmıştır.

KONYA'DA İLK TÜRKÇE KUR'AN

Ezan, 17 Temmuz 1932 tarihinden itibaren Türkçe okunmaya başlanmış. Bu arada sözüm ona

M. Ali UZ

Türkçe Kur'an da okunmuş. Konya'da ilk Türkçe Kur'an Şerafeddin Camii'nde ikinci namazını müteakip Hafız Bekir ve Selâhaddin beyler tarafından okunmuş. Sure aralarında da Türkçe tekbirler tekrar edilmiştir.⁽¹⁾

Bilindiği gibi Türkçe ezan meselesi 1950 yılına kadar devam etmiştir.

YAKUP PAŞA ŞADIRVANI

İplikçi Medresesi'nin yanındadır. 13 Mayıs 1704 tarihli kadı sicil kaydı, şadırvana mütevelli tayini ile ilgilidir.⁽²⁾ Şadırvan günümüze gelememiş, caminin 1950'li yıllar-

(1) Babalık Gazetesi, 6 Şubat 1932, s. 1.

(2) İzzet Sak, KŞS 41, Konya 2016, s. 58.

Sağda gerideki bina Konya Halkevi.

da ibadete açılmasından sonra Meram Müftülüğü ile cami arasında yeni bir şadırvan yaptırılmıştır.

İplikçi Camii'nin Banisinin Kabri

İplikçi Camii'nin banisinin kabri, caminin kuzey giriş kapısının sol yanındadır. 1800'lü yılların sonunda II. Abdülhamit Han'ın çektiği resimlerde kabir görülmektedir.⁽³⁾ Kabrin kaldırılması ve yerinin bir levha ile bile gösterilmesi gerçekten üzücüdür.

MUHADDİSADE MEDRESESİ'NİN SATIŞ İLANI

26 Kanunisani 19312 tarihli Babalık Gazetesinde medresenin Muhasebe-i Hususiye Müdürlüğü tarafından satışıyla ilgili şu ilan verilmiştir: "*Kürkçü Mahallesi'nde bulunan Muhaddiszade Medresesi, bedeli peşin ödenmek üzere 10.02.1932 tarihine kadar müzayedeye konulmuştur.*"⁽⁴⁾

(3) İbrahim Hakkı Konyalı, *Abideleri ve Kitabeleriyle Konya Tarihi*, Ankara 1997, s. 407.

(4) Şimdi medresenin yerinde eski Tekel binası bulun-

KONYA HALKEVİ'NİN AÇILIŞI

Maalesef pek çok kurumun açılış tarihi bilinmemekte, bazen konu ile ilgili belge de bulunmamaktadır. Aşağıda vereceğimiz bilgi 1950 yılında kapatılan Konya Halkevi'nin açılışı ile ilgilidir.

Halkevi, 19 Şubat 1932 Cuma günü saat 14.00'da Belediye Sinemasında yapılacak toplantıdan sonra açılacaktır.⁽⁵⁾

UN KAPANI MEDRESESİ DİĞER ADI

Günümüzde, eski Gazi Mustafa Kemal Paşa İlkokulu'nun yerinde Karamanoğlu döneminde yaptırılan Un Kapanı Medresesi vardı. 1880'li yıllarda medresede Kazanlı Mehmet Efendi'nin müderrisliği sebebiyle medrese bu yıllardan sonra Un Kapanı Medresesi yanında Kazanlı Medresesi adıyla da anılmaya başlamıştır.⁽⁶⁾

maktadır. Medresenin bir kısmından da Alaeddin Caddesi geçirilmiştir.

(5) Babalık Gazetesi, 17 Şubat 1932.

(6) KVS 1300-1301.

HATIRLAYABİLDİKLERİM: ÜÇ

TABELACI GELİYOR

Tabela kelimesi bir zamanlar benim hayatımın vazgeçilmez dört kelimesinden biri idi. Öbürleri mi? *Ayna, levha, plaka...* Bizim dörtlü söyleyişimiz ise şöyle sıralanıyordu: *Ayna, levha, tabela, plaka.*

Rahmetli babam **Mehmet Sakaoğlu** (1902-31 Mayıs 1975), Aziziye Camii civarındaki, artık işlevini başka yerlere devreden Tellal Pazarı'nda esnaf idi. Ana caddenin arkasına gelen biraz da kolayca hazırlanmış dükkânların birinde iş yeri vardı. Neler mi satardı? Hatırlayabildiğim kadarıyla; kilim, keçe, kepenek, kürk, semer ilk planda idi. Gaziantep'ten getiriler şalları da bu arada hatırlatılm.

Ağabeyim **Hasan Sakaoğlu** ise (1923), kısa bir Bursa döneminden Sonra gittiği İstanbul'da ayakkabı yapımını öğrenmeye çalışıyormuş. Konya'da da bu işe bir süre devam etmiş. Hatta, kendisinin *Mahmut Kalfa* diye adlandırdığı, sonranın ünlü yazarı **Mahmut Sural**'ın yanında da çalışmış. Sonra? Ağabeyim babamın işini devralmış. Tellal Pazarı'ndaki bir vakıftan kiralanan o dükkânımızda yeni mesleğiyle uğraşmaya başlamış. Yapılan işin türü de genişlemiş. Ben işte o günleri hatırlıyorum. Neler miydi bu asıl iş olarak ilgilenilen alanlar? Sayıp döküverelim.

Ayna işi: Hatırladığım kadarıyla üç ayrı yerden elde edilen aynalar değişik şekillerde çerçevele-

nir, etrafları süslenerek satışa hazır hale getirilirdi. İstanbul'dan getirilenler, evimizin bahçesinde bir usta tarafından üretilenler ve daha sonra Akçeşme İlkokulu civarındaki Mehmet adlı bir ayna ustasının ürettikleri.

Levha denilince günümüzde aklımıza farklı kavramlar gelir. Dükkân levhaları gibi. Hatta bu levhalar için belediyelere vergi bile ödenir. Ancak aşağıdaki ifadede tabela ile levhanın bir arada kullanılması kafalarımızı karıştıracak gibidir. Maliye Bakanlığı'nın 12 Aralık 2006 tarihli 'Belediye Gelirleri Kanunu Sirküleri 2'de şöyle bir ifade kullanılmıştır: İş yerlerine tabela, levha *vb. asmayanlar ile...*

Buradaki tabela ile levha âdetâ iki farklı kavrammış gibi kullanılmıştır. Bizimkilerin işi olan levha ise genellikle 40 x 50 cm. boyutundaki camların üzerine işlenen desenlerin bir çerçeve içine alınıp evlere süs eşyası olarak satışa hazır hale getirilmesidir. Bu desenler arasında kutsal mekânlar, tavus kuşu, çiçek, vb. çokça görülür. Sonbahar gelip de düğün mevsimi başlayınca hen gelin için bunlar *bi çift* (bir çift) mutlaka alınır.

Tabela aşağıda açıklanacaktır.

Plakaya gelince... Günümüzde bütün motorlu araçların trafik müdürlüğüne kaydedilmesinden sonra verilen ve halkımız arasında *numara* olarak da bilinen işaretlerdi. Konya'mıza Trafik Müdürlüğü gelinceye kadar araç plakaları belediyenin ilgili birimince verilirdi.

Otomobilden daha çok olan motosiklet, kamyon, traktör gibi araçlara da plaka verilirdi. İnanılması zor ama, bisiklet sahiplerinin bile plaka almaları zorunlu idi. (Bisiklete binebilmek için 18 yaşınızı tamamlayıp ehliyet almak zorundaydınız!) Belediyenin verdiği mühürlü bir kâğıda bağlı kalarak biz de plakaları yazar verirdik. Daha doğrusu önceden hazırladıklarımızın sadece numarasını yazarak aceleci müşterilerime veriverirdik. Plakaların da renk farkı olduğunu hatırlatmak isterim. Mesela traktörlerin nukaraları siyah zemin üzerine sarı boya ile yazılırdı.

Zamanla plaka işimiz sona erdi, lüks aynalar satılır oldu, dükkân tabelaları modernleşti ve bize kala kala levhalar kaldı. Günümüzde 94 yaşında olan ağabeyim emekli olarak hayatını sürdürmektedir.

Gelelim yazımız başlığına.... Önce şu *tabela* kelimesini bir de sözlüklerden öğrenelim, bakılım nasıl tanımlamışlar:

tabela is. (*tabe'lâ*) İt. *tabella*

1. Üzerine tanıtıcı, belirtici bir yazı, açıklama, işaret veya resim bulunan, tahta, sac vb.nden yapılan levha: *Birinci kata çıkıyorum, tabelalara bakıyorum, aradığımı bulamıyorum.*" -R. H. Karay.

Bir de onunla ilgili iki kelime daha var, onları da aliverelim de tabela konusunu noktalayalım.

tabelacı is. Tabela yazan kimse.

tabelacılık, -ği is. Tabelacının işi.

(*Türkçe Sözlük*, 10. BASKI, Ankara 2005, s. 1978)

İkinci sözlüğümüzün adı ise *Temel Türkçe Sözlük / Kâmûs-ı Türkî'nin Sadeleştirilmiş ve Genişletilmiş basımı* (dış kapakta ayrıca Şemseddin Sâmî adı da yer alıyor), 4 / O-Z, İstanbul 1991, s 1282.

Bu tanımla önceki arasında önemli bir benzerlik görülmektedir. Ayrıca burada öbür iki kelimeden sadece *tabelacı*'ya yer verilmiştir. Ana kelimizde iki ek tanım daha vardır, ancak konumuzla ilgili olmadıkları için alınmamıştır.

Bir tabelacının kardeşi olduğum için, çocukluk ve ilk gençlik çağlarımda gözlerim dükkânların tabelalarında olurdu. Nereye yeni bir tabela asılmışsa hemen fark ederdim. Bu tabela bizim dışımızdaki iki üç tabelacıdan hangisi tarafından yazılmış, özellikle onu da araştırırdım. Hatırlayabildiğim iki adı anmak isterim. Bunlardan birisi Sanat Okulu öğretmenlerinden Zeki Bey idi ve tabelaların sağ alt köşesine **Dekor İş Zeki** imzasını

atardı. Sonradan genç bir arkadaş da bu alana girdi. O sadece adını kullanıyordu: **Nedret**.

Bizim tabelalarda kullandığımız ilk adımız **Mevsim** idi. Bu ad sonradan değiştirilerek **Yıldız** olarak kullanılır oldu. Bu değişikliğin sebebini bilmiyorum. Işıklı tabelalar çıktıktan sonra tabelacılık, Köroğlu'nun da dediği oldu. Artık eski tabelacıların sanatkârlıkları oralarda yansımaz oluverdi.

Gelelim benim tabelacılığım... Bir açıdan biraz korsan tabelacılık gibi gelecek ama olsun; ağabey mesleğini icra etmek (yerine getirmek) pek de korsan tabelacılık sayılmasa gerek.

Tevfikiye (= Sarraflar) Caddesi üzerindeki birkaç dükkânla epey alışverişimiz olurdu. Kiminden cam alırdık, kiminden boya, fırça, zımpara, vb. Bu işyerlerinden birinin sahibi kapılarının üstünde asılı duran tabelalarını göstererek;

“Hay Saim'imim, bizim levha biraz solmuş. Bunu bir yenileyiver.”

Aldım, doğru evin yoluna koyuldum. Önce zımpara ile eski izleri ortadan kaldırdım ve işlemleri sırayla uyguladık: Zemine ilk boyayı sürmek, kurumasından sonra ikincisini... Derken yazıların büyüklüklerini santimetre ile ayarlayarak not almak, hangi satırın hangi renkle yazılacağını belirlemek, önemli olan iş yeri adının gölgesini vurmak, vb. Her şey bittikten sonra da tahta çerçevesi bir güzel zımparaladım, uygun bir renk ile boyarım. Bütün boyaların kurumasından sonra sıra geldi levhayı çerçevenin içine yerleştirmek...

Üç gün sonra iş yerinin kapısına dayandım. (Not: Bu iş yerinin adını biliyorum ama yazmak istemiyorum. Sadece baş harfini vereceğim: B). Amcamız beğendi, teşekkür etti. Âdettendir, sordu:

“Borcumuz nedir?”

Eyvah, fiyat olarak ne kadar isteyeceğimi hiç düşünmemiştim. Dükkândaki işlerin fiyatlarından yola çıkarak oldukça düşük bir fiyat veriverdim. İş yeri sahibi amcamız;

“Az istemedin mi?” diye beni yüreklendirdi.

Ben de bu iyi niyetin altında kalmamak için esnaf ağızıyla cevap verdim:

“Siz yabancı değilsiniz, siz de bize gereken indirimi yapıyorsunuz zaten.”

Böylece ilk levhamın yazımından yüzümün akıyla çıkıverdim.

Evimizin yolu üzerinde, ilkokulum varmadan önce bir bakkaliye dükkânı vardı. S. Amca işletirdi. Dükkânı evinin altında idi. Çok iyi meyve bölümünün olduğunu hatırlıyorum. Öğleye doğru açar, geç vakit kapatırdı. Onun tabelası biraz daha küçüktü ve üzerinden fazla yazı yoktu. O da tabelasının yenilenmesi istedi. Onu da yeniledim.. Onun da bir miktar parası nasibimiz oldu.

İşte böyledir benim tabelacılığım; böyledir de arkası gelmemiş veya getirilmemiştir. Çünkü benim elime o zımparalar, yağlı boya fırçaları, çerçeveler değil her türlü kalem daha çok yakışıyordu.

Ali IŞIK

KONYA'DA METFUN BİR İSTANBUL HANIMEFENDİSİ ŞAİRE: MELEK HIÇ...

Adını ilk kez Amir Ateş'in “**Bir kızıl goncaya benzer dudakın**” adlı muhayyerkürdi şarkısında duymuştum. Meftunu olduğum bu şarkının bestekârından sonra hayranlık duyduğum ikinci ismi, güftekârıydı, o.

İtiraf edeyim, beş altı yıl önce-sine kadar, anılan şarkının güftesini oluşturan mısraların beşerî bir aşkın terennümü sanıyordum. Yadırğanmasın, bestekârı da bir röportajında bu “gül”ün Sevgili Peygamberimizi simgelediğini besteledikten iki yıl sonra öğrendiğini itiraf etmiş.⁽¹⁾ **Amir Ateş** (d.1942)'de ilkin, “gül”ü, bestesinin ilhamı olan kucağında eğlediği yedi sekiz aylık Mehmet bebekle özdeşleştirmemiş miymiş!

Sanırım 2010 yılı kışıydı. Bir yılı aşkındır neredeyse bütün mesaim *Konya Ansiklopedisi* üzerineydi. Gelen maddeleri düzenleme işinden fırsat buldukça da kendi maddelerimi yazıyordum. Mutadım üzere yorgunluğumu da Konya matbuatı arşivini tarayarak atıyordum üstümden. Hem bu anlarda ikinci, üçüncü... kuşları avlamanın peşindeydim doğrusu. İşte o kış akşamı **Yeni**

Konya'nın sayfaları arasında gezinirken üst başlığı gölgede bırakan oldukça iri siyah puntuyla parantez içine alınmış “Melek Hiç” başlığını görür görmez beynimde şimşekler çarptı âdeta. Eh, bu kez bir turna vurmuştum, hem de gözünden! Sevincim, beynimi zonklatan sıkleti alıverdi. Zira bestekârına bile “meçhul” o isimle karşı karşıyaydım şimdi.

Merhum araştırmacı **Selçuk Es**'e ait bu yazıyı bir solukta okudum. Birbiri ardına da devamlarını... Mezkûr yazı beş bölümlük bir tefrika idi. Merhum Es, ilk bölümünde anlattığı onun hayat hikâyesini de müteakip bölümlerde naklettiği yayımlanmamış şiirlerini de mesai arkadaşı olan merhume şairenin oğlundan edinmiş.

Tefrikayı okuyup bitirdiğimde Melek Hanım'ın ibretlik kaderi keyfimin şavkını alıp götürse de onunla aramda manevi bir ünsiyet köprüsü kurmuştu. Ne yapıp edip onu o çok sevilen şarkıda yaşayan meçhul bir ad olmaktan kurtaracaktım artık. Heyhat! Melek Hanım'ın en kapsamlı biyografisi Selçuk Es'in kaleme aldığıydı. İşte bu biyografi:⁽²⁾

“Melek Hanım 1309 (1893) senesinde İstanbul'da dünyaya

(1) Amir Ateş mezkûr şarkıyı 1966 yılında, Melek Hiç Hanım'ın vefatından iki yıl sonra, bestelemiştir.

(2) Tarafımızca metinde ufak tefek düzeltmeler yapılmıştır.

geldi. Halit Bey'in kızıdır. Bu Halit Bey'in son görevi Morova Kaymakamlığı olup burada öldü.

Kızı Melek Hanım'ı okula göndermeyerek çevresinin en iyi öğretmenlerinin evinde ders vermeleri suretiyle lise derecesinde özel tahsil yaptırmıştır.

Osmanlı padişahı Sultan Reşad'ın uzun süre Mabeyin müdürlüğünü yapmış bulunan **Ahmet Recai Bey**'le evlenmiş, iyi bir saray terbiyesi görmüştü. Ne yazık ki bu evlilik bir erkek çocuktan sonra ayrılma ile neticelenmiş, Melek Hanım da bir daha evlenmeyerek kendisini şiire vermiştir.

Şiirlerini divan edebiyatı üslubunda yazmış, Konya'ya oğlunun 1951 yılında görevli olarak gelmesiyle Mevlâna'yı yakından inceleme fırsatı bulmuş, ilk şiirlerini "İçin İçin" isimli kitabında toplayarak yayımladıktan sonra Mevlâna sevgisiyle dolu şiirlerini de Konya'da "**Mevlâna Aşkı**" isimli kitabında toplamıştır. *İçin*

İçin'i 1955⁽³⁾ senesinde Konya'da sunan bu değerli kadın şairimiz, ikinci kitabı *Mevlâna Aşkı*'nı da 1961'de Konya'da sunduktan ölümüne kadar geçen süre içerisindeki şiirlerini yayımlayamadan kanserin kahredici pençesinden kurtulamayıp **6 Ocak 1964** günü dünyaya ebediyen gözlerini kapayarak aramızdan ayrıldı. Cenazesi aynı gün Sultan Selim Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra ahirete kadar komşu olmayı vasiyet ettiği Hazreti Mevlâna Türbesi yakınında Üçler Kabristanı'nda toprağa verildi. Hatırladığıma göre cenazesinde birçok sanatseverle birlikte Abdülbaki Gölpınarlı, Mehmet Önder, Müze mensupları, okullar edebiyat öğretmenleri de bulunmuştu.

O tarihlerde Karayolları Üçüncü Bölge Müdürlüğünde uzman mühendis olarak görev yapan oğlu Yüksek İnşaat Mühendisi Sayın **Harun Bayer** ile daire arkadaşlığı yaptığım sırada rah-

(3) *İçin İçin*, 1953 yılında İstanbul'da Pulhan Matbaasında basılmıştır.

metli annesinden söz açarak yayımlanmamış şiirleri olup olmadığını sorduğum vakit bana şiirlerini ufak bir defterde yazıp topladığını söylemişti. Bu defteri görüp incelemeye müsaade istediğim zaman memnuniyetle vermişlerdi. O günlerde inceleyerek kısa bir biyografiyle **Türk Folklor Araştırmaları** dergisine 1970 yılında yollamıştım. Dergi sahibi kıymetli arkadaşım İhsan Hınçer birçok kelime ve tapaj hataları bulunduğunu, bunların düzeltilerek yayımlanacağını söylemişti. Bilinmeyen sebeple yayımlanmadı. Ben de buna ait notlarımı arşivimde koyduğum yeri unutarak uzun süre bulamadım. Birkaç ay evvel tesadüf ederek buldum ve dinlenmek üzere gittiğim İstanbul'da elden geldiği kadar kelime manalarını yerlerinde kullanmak suretiyle mer-

humenin unutulmamasına çalıştım. Bir hata ve noksanım bulunursa özür dilerim.”

Melek Hanım'ın vefat tarihini öğrenince aynı gazetenin 1964 yılı Ocak ayı nüshalarına gittim. Aradığımı bulmam hiç de zor olmadı. Melek Hanım'ın vefatının üzerinden üç gün geçtikten sonra **Yeni Konya** gazetesi birinci sayfasında onun ölüm haberini okuyucularına duyurmuş. Aynı sayfada merhum **Mehmet Önder**'in de onun üzerine aşağıdaki yazısı yayımlanmış:

“Acı kaybımız: Melek Hiç Hanımefendi

Klasik Türk Edebiyatı, son yüzyıl şairlerinden birini daha kaybetti. Şükûfe Nihal, Halide Nusret neslinin ünlü şairelerinden Melek Hiç Hanımefendi, asaletine yakışır bir tevazu içeri-

sinde sessiz, sedasız göçüp gitti.

Hız. Mevlâna'ya derin bir muhabbetle bağlıydı. Ziyaretinin her seferinde, içli gözyaşları döker, odama gelir, aşk ve heyecan dolu yazdığı şiirlerini okur, bizi de ağlatır, yandırdır. Bir gün bu şiirlerini bir kitap hâlinde derlemesini söylediğimiz zaman, şu dörtlüğüyle cevap vermişti:

İstemem bilmesin ağyar, niceyim ben bileyim,

İçime gözyaşım aksın, ben süzüp sileyim;

Görmesinler tutuşan ruhumun enginlerini

Hangi hasretle harabım, nasıl afetzedeyim.

Devamlı ısrarlarımın karşısında bir gün şiirlerini topladı. "**Mevlâna Aşkı**" adıyla hayranlarına sundu.

Türk musikisine derin bir vukufu vardı. Rebabı çok sever, onun gönül nağmeleri içinde erir, kendisini tutamaz, rebapla birlikte hıçkırırdı. Onun "**Ferman-ı Ezel**" adlı şiiri bu içlenişi

şöyle terennüm eder:

Âşıkız, bari ezelden almışız fermanı biz,

Zevk-i hicranla terennüm eyleyiz efganı biz,

Fisebilillah dökülsün subhe dek gözyaşları,

Hıçkırın her katresinden bekleriz dermanı biz.

Ona son hediye Mevlâna ihtifali günlerinde, üstad rebapzen Sabahaddin Volkan'ın yatağı başucunda çaldığı rebap olmuş, aynı zamanda üstad Sadi Hoşses, bestelediği şiirlerini okumuş, meş'um hastalığının pençesinde, büyük bir ilahi sabır ve tevekkül gösteren bu hanımefendi, sonsuz bir aşkla bağlandığı Pir'inin Şeb-i Arûs'unda, ona daha çok yakınlaştığını hissetmişti.

Ömrünün son yıllarını Konya'da, Mevlâna'nın ağuşunda geçiren Melek Hiç Hanımefendi, bu aşk potasının altın madeni olarak pişmiş, erimiş, hatta yanmıştı. Yarım asra yakın bir zamandan beri, aruzun çeşitli kalıpları içinde yazdığı şiirleri, memleke-

tin tanınmış edebî dergilerinde yayımlanarak zevkle okunmuş, birçok şiirleri bestelenmiştir. Son eseri “Mevlâna Aşkî” ile, Türk edebiyatının ölümsüzleri arasına katılan Melek Hiç Hanımefendi, içimizde olumsuz bir yara, doldurulmayan bir boşluk bırakarak Tanrı’sına kavuştu.

Allah rahmet eylesin.”

Olanca çabalarımıza rağmen Melek Hanım’ın ne Üçler’deki mezarını bulabildik ne de kitaplarını... Onun ulaşabildiğimiz şiirleri de, bestelenmiş olanlarıyla merhum Es’in anılan tefrikasında naklettikleriyle sınırlı kaldı.

Ekserisi şarkı formunda ve dörtlüklerden oluşan bu şiirle-

rinde yer yer vezin ve kafiye kurlarına rastlanabilmektedir. Muhteva olarak ele alındığında da bu şiirlerin, madde ve manasıyla sahibini yakıp kavuran bir aşk ateşinin terennümleri olduğu görülmektedir (Ki, ilk kitabının kapağındaki dumanı gökleri tutan bir yanardağ resmi de şairenin ruh hâlinin tam bir ifadesi olmuştur). Lakin Fuzûlî’nin:

“Işk derdiyle hoşem el çek ilâcumdan tabib

Kılma dermân kim helâküm zehri dermânumdadır”

fehvasınca bu, şikâyet olunan değil; bilakis arzulanan bir yanmadır.

İlk bakışta bu mısralar dünyevi bir aşka işaret etse de -şaireyi tanıyanların ifadelerince- mısralardaki maşuk ya Yüce Yarıdan’ımız, ya Habib’i, ya da Habib’in bendesi Hz. Pir’dir.

Yine tespit edebildiğimiz kadarıyla şiirlerinden on üçü (birisi iki kere) bestelenmiştir. Derli toplu bir bilgi olması açısından bestelenmiş şiirlerini de burada zikretmek istiyoruz:

“Âlem-i sâgarda artık neşe yok” (Sâdi Hoşses, Tahirbuselik),

“Bak yalvarıyor nâlesi âhımda rebâbın” (Sâdi Hoşses, Beyatiaraban),

“Bir kızıl goncaya benzer dudığın” (Amir Ateş, Muhayyerkürdi),

“Görünce sevdâsı doldu gönüme” (Yüksel Kip, Hüzzam),

“Hasretle geçen günlerime ağladı akşam” (Ferit Sıdal, Hicaz; Yüksel Kip, Şevkefza),

“Hiçkırır her nefesinde yine
bî-çâre gönül” (Yüksel Kıp, Evc),

“Mey değil de sunduğun yâr
zehr-i câm olsun içir” (Fehmi Tokay, Hicaz),

“Sensiz bana gülşendeki gül-
ler bile küskün” (Ziyâ Özova,
Kürdilihicazkâr),

“Sen sev de gönül koy deli
divâne desinler” (Sâdi Hoşses,
Beyati),

“Virân olmuş o bağın lâlezârı”
(İsmail Demirkıran, Beyati),

“Yalnız seni sevdim bana sen
aşkı yaşattın” (Ziyâ Özova, Hi-
caz),

“Zülfün teline gönlümü sen
bağlamadın mı” (Amir Ateş, Hü-
seyinî),

“Zümürttendir ovası yeşil
çamlı yaylası” (Muzaffer İlkar,
Segâh).

Melek Hiç’in ayrıca **Saraylı
Müjgân** adında bir de romanı
bulunmaktadır.

Adı, günümüzde **Karatay il-
çesine bağlı Hamzaoğlu Ma-
hallesi’ndeki “Melek Hiç Ha-
nım Sokağı”**nda da yaşatılan
merhume şairenin aşağıda yer
verdiğimiz dörtlükleri de bu yazı-
nın hatimesi olsun.

*Aksâ-yı emelsin bana bir cansın içimde
Alma güzelim sevgilerin kalsın içimde
Tatsın bütün ezvâkı dil kansın içimde
Aşkınla cehennemleri koy yansın içimde*
*

*Ağladım göz yaşlarımdan bekledim dermâ-
nımı*

*Bağrıma bastım firâkı görmedim canânımı
Derdimi âhımla sardım saklayıp hicrânımı
İztrâbım hemdem oldu dinledim her ânımı*
*

*Âşık oldum aşkına divâne misâl
Hasretim sevdâya hâlâ mest-i lâl
Dil rebâb olmuş susar mı pür-hayâl
Sevmek ister sevsen gezmez bu hâl*
*

*Ayırma gözlerini gözümde kalsın bırak
Kucaklasın ruhumu bakışın sıcak sıcak
Nasıl özledim bilsen ne kadar hasretim bak
Susamış bir çöl gibi tükenmez bu iştiyak*
*

*Döktüğüm gözyaşlarında cûş eden tufânı gör
Bak virân olmuş yıkılmış ruhuma hüsrânı gör
Bir şerir-i hâr cehennem sine-i suzânımı gör
Çırpıp al kan içinde can veren kurbânı gör*
*

*Senden gelecek derdi gönül çekmez olur mu
Aşkımdan, devadan bile dil geçmez olur mu
Sevda ezelin ruhuma bahşettiği bir sır
Bu şevki İlahi bana hiç yetmez olur mu*
*

*Öyle bir afeti sevdim ki seven canı yakar
Öldüm her bakışında sanki bin bir büyü var
Sözleri aşkı fısıldar sesi ta ruha akar
Ne gönülünden çıkar o şuh ne olur kimseye yâr*

KAYNAKÇA:

ES, Selçuk, “Konya Folklorunda Edebî
Araştırmalar: Mezarı Konya’da Bir Ka-
dın Şairimiz Melek Hiç”, *Yeni Konya*,
13-17.11. 1979, s. 2.

IŞIK, Ali, “Hiç, Melek”, *Konya Ansiklopedi-
si*, c. IV, Konya 2012, s. 231.

ÖNDER, Mehmet, “Acı Kaybımız: Melek
Hiç Hanımefendi”, *Yeni Konya*,
09.01.1964, s. 1.

SÖKMENSÜER, Yaşar, “Melek Hiç”,
[http://www.hurriyet.com.tr/melek-
hic-16045796](http://www.hurriyet.com.tr/melek-hic-16045796), 08.06.2017/14.51

“Melek Hiç”, *Biyografya/Türkiye Ünlüleri
İnternet Ansiklopedisi*, [http://www.bi-
yografya.com/biyografi/8312](http://www.biyografya.com/biyografi/8312),
08.06.2017/15.08

[http://www.haber7.com/roportaj/
haber/537581-bir-kizil-goncaya-ben-
zer-dudagin-kime-atfedildi](http://www.haber7.com/roportaj/haber/537581-bir-kizil-goncaya-benzer-dudagin-kime-atfedildi),
08.06.2017/14.56

[http://www.yenisafak.com/yenisafakpa-
zar/beste-yapmasaydim-koy-agasi-
olacaktim-381671](http://www.yenisafak.com/yenisafakpa-zar/beste-yapmasaydim-koy-agasi-olacaktim-381671), 08.06.2017/15.14.

[http://projetsm.com/guftekarlar/1579-
melek-hic-eserleri](http://projetsm.com/guftekarlar/1579-melek-hic-eserleri), 09.06.2017/10.57

Konya'da Mevcut Müessesat-ı İslamiyye'den: ŞEYH SADREDDİN KONEVİ

Hamdizade Abdülkadir (Erdoğan)
Hazırlayan: Ahmet Çelik

Sadreddin Konevi hazretlerinin cami ve türbesi şayan-ı zikir (zikre değer) ve ziyareti müessesat-ı İslamiyedir. Müessesat-ı mezkure şehrin ve kadim (eski) surun haricinde (dışında) ve **Çeşme Kapısı** civarında elyevm (bugün) müşarun ileyh namına nisbet edilen mahallede vakidir. Bu camii şerifin hal-i hazırında sanat cihetiyle o kadar fevkaledelik görülmez. Yalnız çinili mihrabın ve evvelce (daha önce) Umumi Müzeyeye nakledilen musanna (sanatlı) pencere kapılarına nazaran burasının da asar-ı mühime-i Selçukiyeye (önemli Selçuklu eserleri) adatına idhal edilmesi (sayılması) icap eder.

Bundan 14 sene mukaddem (önce) bu camii şerif acınacak bir hale gelmiş idi. 1317/1901 senesinde (Sultan Abdülhamid döneminde) müceddeden (yeniden) tamir edilmiş haricen (dışı) ve dâhilen (içi) bir tarz nev'inde telvin ve tezyin edilerek nedras ve izmihlalden (yıkımdan) kurtarılmıştır. Penceredeki çiniler eski değildir. Bunlar esna-ı tamirde (tamir sırasında) Kütahya'dan getirilmiş ve tarz-ı Selçukiyeyi takliden oralara yeniden tefriş edilmiştir.

Müşarun ileyhin aramgahı ebedisi de ihtişamı suveriden (gösterişten) aridir. Medfeninin üzerinde diğer meşahirin türbeleri gibi taş ve tuğladan inşa edil-

miş bir künbed yoktur. Üstü direklerden çatılmış ve üzerine tel kafes geçirilmiş Selçuki türbeleri tarzında sade bir kubbe vardır. Yalnız tel kafeslerin aşağısındaki beyaz mermerlerden bir kısmı zairinin (ziyaretçilerin) ilzar-ı takdiri ve tahsinini celb edecek derecede bir zarafet-i sanatkarane-yi haizdir.

Camii şerifin taş kapısı üzerindeki kitabe (nin Türkçesi) şudur:

“Bu mübarek imaretin inşası şeyhü'l-imam, hakikatı arayan, rabbanî alim Muhammed oğlu İshak oğlu Sadreddin Muhammed'in içindeki türbesi -Allah ondan razı olsun- vakfiyesi şartlarında yazılı olduğu üzere kendisinin vakf eylediği kitapları bulunan kütüphanesiyle beraber ashabından kalbleri ve vücudlarıyla Allah'a yönelmiş salih fakirler adına 673/1274 yılı aylarında yapıldı.”

Bu kitabede selatin-i Selçuki-yeden (Selçuklu Sultanlarından)

hiç birisinin namı zikredilmiyorsa da nihayetindeki 673/1274 tarihi Gıyaseddin Keyhüsrev III ibni Kılıçarslan IV zaman-ı hükümetinde cenab-ı Sadreddin'in irtihalinden iki sene sonra inşa edilmiş olduğunu göstermektedir.

Kitabede zikredilen kütüphane ile derunundaki kütübü mevkufe'l-hale hazihi mevzuu mevkii ihtiram ise de gerek camii şerif ve gerek kütüphane için o zaman tanzim edilmiş olduğu anlaşılan vakfiyenin nereye gittiği malum değildir. Yalnız kütüphanede mahfuz olan 255 cilt kütübü nefise-i mu'tebereden (nefis kitaplardan) ekserisi (çoğunluğu) vakf-ı mezkure ait gördüğümüz bir Defter-i Hakani'de mukayyed ve musarrahdır. Kütüb-ü mezkureden yazma Fusus, Fusus şerhi, Futuhat-ı Mekkiye gibi bazı müellefat-ı mühimmede **Evkaf Müzesi'ne** gönderilmiştir.

951/1544 tarihinde intinsah edilmiş Türkçe tefsire tesadüf edilmiştir ki lisan ve imla nokta-ı nazarından pek mühim bir eserdir. Bu tefsirde bütün hece bir sait ile yazılmıştır. İmlamızı her hecede bir sait bulundurmaktan başka mantıki bir tarzda ifrağ edebilmenin kabil olmadığına kail olanlar için eseri mezbur pek kıymetli bir vesika vesikay-ı lisa-

niye teşkil eder.

Mezkur kütüphanede eskiden beri mahfuz mahfaza-i tebcil olan hırka-i şerife ile gayet zarif bir seccade de ehemmiyet-i tarihiyesine binaen müzeyeye nakl olunmuştur. Bu hırkanın Muh-yiddin Arabi hazretleri tarafından Sadreddin Konevi'ye ihda (hediye) edilmiş olduğu mervidir.

Cennetmekân Sultan Murad IV. hazretleri Konya'yı teşriflerinde teberrüken bu hırkanın yakasını almış ve mezkûr seccadeyi de o zaman ithaf etmiştir.

"Tefsiri Ruhu'l-Beyan" sahibi İsmail Hakkı hazretleri Konya'da mezkûr hırkayı ziyaret ettiklerini ve eteğinden bir parçasını bir kab içine ıslatarak istişfa (şifalanmak) niyetiyle suyunu içtiklerini sure-i Yusuf tefsirinde bi'l-münasebe beyan etmektedir.

Bu hırkay-ı şerife hakkında daha birçok rivayat ve hikayat-ı garibe (garip hikayeler) mevcut ise de onlardan hiç birisi bizim nokta-ı nazarımızda tevafuk etmediği için nakilden vazgeçilmiştir.

Camii şerif mezkûr dâhilinde yekpare mermerden mamul cesüm (büyük) iki küpe tesadüf olunmaktadır ki bunlarda her halde o devrin birer yadigârı kıymettardır.

Vaktiyle burada bir med-

rese ile bir de hangah olduğu kay-
den ve tarihen tahakkuk ediyor.
Hatta “Nehafetü’l-mevahib” sa-
hibi Abdülâtif Makdisi’nin
850/1446 tarihinde mezkur
hangahta icra-ı meşihat ettiğini
tarih kitaplarında görülmüş ve
1028/1618 tarihinde de urefayı
emitten Şeyh Musa nam zat-ı ali-
kadrin keza burada meşihatta
bulunduğu balada arz edilen
Defteri Hakani’de okunmuştur.

Sadreddin Konevi ünvanı âli-
siyle şöhreti afak olan bu zatın
nam-ı celili kütüphanede göröl-
düğü görüldüğü veçhile Muham-
med ve Bedri’nin ismi İshak’tır.
Beyne’l-meşayih “Ebul-Meali”
künyesiyle iştihar etmiştir. Ken-
dilerinin aslen Malatyalı olduğu-
na dair hadd-i tevatür vasıl ol-
muş bir rivayet mevcut ise de ne
suretle Konya’ya geldiğine Türk
yahut Kürt ırklarından hangisi-
ne nispet edilmesinin daha doğ-
ru olması icap edeceğine dair hiç-
bir vesika elde etmeye imkân
bulunamamıştır.

Çocuk iken pederi vefat et-
mekle dul kalan validesi o vakit
Şam’dan Konya’ya gelmiş olan
Muhyiddin-i Arabî tezevvüç et-
miş (evlenmiş) ve müşarun ileyh
bir müddet Sadreddin Konevi’yi
daire-i terbiyesine alarak maddi,
manevi irşad ettikten sonra tek-
rar Şam’a avdet eylemiştir. Şeyhi
ekber hazretlerinin bu suretle
mazhar-ı fuyuzatı olan Şeyh Sad-
reddin Konevi az bir zaman zar-
fında asrının feridi ve bütün er-
babın sırr-ı bülendi olmuştu.
**“Fükuk, Nefehat-ı İlahiye,
Mefatihul-Gayb, Tefsiri Fati-
ha, Şerhi Hadisi Erbain”** cüm-
le-i asarındandır.

Davud-u Kayseri, Fahreddin
Iraki, Sa’düddin Fergani, Müey-

yiddin Cüncü gibi birçok erbabi
telif (eser sahibi) ve asarda züm-
re-i müntesibindendi.

Esnay-ı musahabede (sohbet
sırasında) hazreti Celaleddin’e
(Mevlana:Efendimiz) tabiriyle il-
tifat ve ihtiram buyurmaları mu-
şarun ileyh’in “Mevlana” lakabı-
yla iştiharına (meşhur olmasına)
sebebe olmuş ve Mevlana’nın da
kendisinden ahz-ı ulum eylediği
(ilim aldığı) rivayet edilmekte ve
bulunmuştur.

Muşarun ileyh 671/1273 tari-
hinde 66 yaşında olduğu halde
azim idari cinan ve şu halde haz-
reti Mevlana’dan üç sene sonra
gariki lücce-i gufran olmuştur .

Muşarun ileyh’in türbesi itti-
salında bir de kabristan vardır.

1098/1686 tarihinde irtihal
eden “İnsanı kâmil” nam risale-
nin sahibi Nazeki Abdullah Efen-
di’nin kabri buradadır. Kendisinden
daha mukaddem vefat eden
Sadeddin namındaki mahdumu
Musalla’da Hacesi Şeyh Sada-
ka’nın kabri yanında medfundur.

Hamdizade Abdulkadir.

HAMİŞ: camii şerifin orta tarafında Bir kavak ağacı ve bu ağaç hakkında avam-ı halkın garib bir itikadı (inanç) vardır. Fıtık illetine mübtela olan bir çocuğun gömleği oraya götürülür. Mezkûr ağaçtan ufak bir dal in-hab (kesilerek) edilerek ortasın-dan yarılır. Çocuğun gömleği ağacın yarısından geçirildikten sonra orası çamurlanır ve başka bir paçavra ile sımsıkı sarılıp bağ-

lanır. Eğer o dal sene-i atide (ge-lecek yıl) yetişir ve kaynaşa ço-çuğun fıtık illetinden kurtulaca-ğına, yok kaynamaz da kurur ka-lırsa kurtulamayacağına itikat edilir. Avam-ı halkımız arasında maruf bu gibi itikadât ve itiya-dât-ı batıla (yanlış inançlar) hak-kındaki mütaalaamızı ileride ayrı-ça yazacağız. (Abdülkadir).

Kaynak:

Babalık, 13 Mayıs 1914.